

V. konferenca slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije

Ljubljana, 4. in 5. oktober 2007

Kot nadaljevanje sklopa konferenc slovenskih strokovnjakov iz sveta in domovine je 4. in 5. oktobra 2007 v Ljubljani potekala že **V. konferenca slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije**.

Glavni cilji konference so bili vsebinsko nadaljevati teme prejšnjih konferenc in spodbuditi razmišljanja o slovenski prihodnosti na področjih znanosti, izobraževanja in gospodarstva. Odprt dialog, izmenjava izkušenj in vizij med predstavniki iz Slovenije in Slovenci iz tujine lahko bistveno pripomoreta k potrebnim spremembam na teh področjih.

Te diskusije predstavljajo za vse odločilne v državi (politiko, stroko in gospodarstvo) odličen element informacij za diskusijo o pomembnih izzivih bodočnosti. Rezultate konference lahko strnemo v naslednje zaključke:

Raziskovalna politika Slovenije in njeno uresničevanje

- Delež slovenskih vlaganj v razvoj in vpeljavo visokih tehnologij je v mednarodni primerjavi prenizek in ga je nujno potrebno povečati. Država naj vlaga več v podjetja z visoko dodatno vrednostjo svojih izdelkov oz. storitev. Le tako bo lahko ostala dolgoročno konkurenčna in bo v globalnem okolju lahko uresničevala tudi cilje svojih socialnih programov. Uravnotežiti je potrebno delež sredstev za znanost in razvoj z deležem sredstev za pospeševanje visokih tehnologij in inovacij v industriji.
- Nacionalni raziskovalno razvojni program očitno ni bil vključen v politične programe. S tem ni dobil odziva v državnem proračunu in ustreznih zakonih. Rešitev ni predvsem v prerazporejanju denarja, ampak v dotoku svežih sredstev za razvoj visokih tehnologij.
- Proračunska sredstva naj bodo v večji meri namenjena za raziskave, uporabne v gospodarstvu. Država naj načrtno in v kratkem roku vzpodbudi ustanovitev centrov odličnosti, tehnoloških mrež in vzpostaviti ustvarjalno središče mladih talentov.
- Inovativnost kot način razmišljanja, kot znanost in kot večšina (predvsem pa kot bližnjica do razvitih) je še vedno premalo integrirana v slovenski raziskovalni, pedagoški in tudi gospodarski prostor. Temu vprašanju za doseg inovativne družbe je potrebno posvetiti posebno pozornost. Naši rojaki na tujem, visoko priznani strokovnjaki, lahko pripomorejo k strokovno utemeljenim razvojnim odločitvam. Zakaj jih ne integriramo v te procese?
- Nujno je potrebna transparentna delitev državnih sredstev. V majhni državi kot Slovenija, z ozkimi osebnimi povezavami, obstaja, kot kažejo izkušnje, velika nevarnost delitve sredstev po »neobjektivnih« kriterijih. Pri vrednotenju predlogov za financiranje v okviru razvojne strategije države bi morali po pravilu sodelovati tudi tuji znanstveniki. Prav tako bi morali pri ocenjevanju rezultatov teh raziskav vključiti strokovnjake iz tujine. Imamo tudi odlično priložnost, vključiti v tako ocenjevanje tudi slovenske znanstvenike po svetu.

Univerza in država

- Na sistemski ravni moramo zagotoviti partnerski odnos med državo in univerzo. Država naj ustvarja sistemske okvirje za delo univerz in spodbuja znanstvenoraziskovalno delo, tudi z dodatnimi davčnimi olajšavami. S fiskalno politiko naj podpira uvedbo mednarodnih univerzitetnih programov in formiranje raziskovalnih skupin.
- Na univerzi je nujno potrebno definirati odgovornost, odprtost in konkurenčnost z javnimi razpisi in pri razvoju novih institucij. Univerze naj bodo bolj avtonomne na področju

financiranja, zaposlovanja, nagrajevanja in oblikovanju programov. Poenostaviti je potrebno postopke priznanja doktoratov s tujih univerz ter habilitacije.

- Uveljavitev kvalitetnih kadrov pogosto preprečujejo razpisi (ki so ali šele bodo v bodočnosti javni) z dodatni pogoji, kot je znanje slovenščine kot predpogoj, birokracijo in pogosto tudi z osebnimi povezavami. S tem je izbor kandidatov bistveno omejen. Nujno bi bilo objektivno ocenjevanje kvalitete kandidatov preko izbornih komisij z mednarodno udeležbo. Take pogoje izpolnjujejo vse kvalitetne univerze v Evropi. Delo in izkušnje kandidatov morajo imeti večjo težo kot birokracija ter »točke« in »pildki«.
- Na najboljših tujih univerzah je medsebojno zaupanje ena nujnih kategorij. Primeri kažejo, da so predvsem pomembni rezultati dela, manj pa formalna dokazila. Pogosto obstaja občutek, da v Sloveniji nismo sposobni celovito oceniti dosežkov (ali pa si tega ne upamo) - potrditev mora najpogosteje priti iz tujine. Zato se zatekamo k pretiranemu formaliziranju ocenjevanja. Zaupanje v povezavi s strokovnimi mnenji je pri presoji dosežkov posameznika v veliki meri odraz stanja družbe.
- Naše univerze bi morale objektivno ovrednotiti (evaluacija, benchmarking ali coaching) mednarodne organizacije, tako kot to delajo v mnogih drugih državah (npr. Irska, Nizozemska, Finska, Španija, Švica,..). Le tako bomo lahko dvignili kvaliteto univerz.
- Mladim raziskovalcem na univerzi moramo nuditi tudi možnost delovati v industriji. S tem bi jim po študiju omogočili lažji prehod z univerze v industrijo. Poleg tega moramo študente spodbuditi in jim tudi pomagati, da bodo prišli na daljša izpopolnjevanja v tujini. Slovenski znanstveniki v tujini jim lahko pri tem pomagajo.
- Poglobiti je potrebno sodelovanje med gospodarstvom in univerzami/instituti. Te povezave je potrebno podpreti z medsebojnim spoznavanjem in prilagoditvijo financiranja za to sodelovanje. Univerza naj programe izpopolni s podjetniško naravnanimi vsebinami in spodbuja tudi k podjetniškemu delovanju profesorjev in študentov.
- Univerze in druge javne raziskovalne inštitucije bi morale nuditi svoje laboratorije, ki jih je država financirala s proračunskimi sredstvi, v uporabo preverjanju idej in prototipov razvojnih oddelkov v gospodarstvu brezplačno ali pa cenovno ugodno.
- Država naj v partnerstvu z univerzami, instituti in gospodarstvom izgradi sistem programov »od doktorata do podjetja«, saj je prenos znanja v prakso pomembnejše kot zgolj absorbiranje znanja in doseči visoko število teoretičnih doktoratov.
- V javna tehnološka središča moramo pritegniti zasebne pobude. Sodelovanje naj temelji na partnerskem in ne na sponzorskem ali kupo-prodajnem odnosu. Javne raziskovalne inštitucije se bodo morale obnašati bolj podjetniško, dobiček pa vračati v uresničevanje svojega poslanstva. Država mora tako naravnost spodbujati in podjetniško odličnost tudi nagraditi.
- Intelktualni lastniki moramo postaviti pravo vrednost. Splaćati se mora, da nekaj znaš.
- Poboljšati je potrebno promocijo in pomoč majhnim podjetjem za razvoj visokih tehnologij. Ker so inovacije vezane na tveganje, moramo ustvariti okolje in fonde tveganega kapitala, ki bodo omogočil lažji prenos znanja v prakso.

Internetni forum

Svetovni slovenski kongres bo vzpostavil svoj internetni forum za širšo komunikacijo med univerzami, znanstveniki in gospodarstveniki v tujini in v Sloveniji. Glavni cilji tega foruma, ki bo dostop preko spletne strani SSK, so:

- Izmenjava mnenj in aktualnih informacij s kolegi v domovini in v tujini, ki delujejo na istem ali sorodnem strokovnem področju (npr. znanstveniki, zdravniki, arhitekti, glasbeniki,..)
- Posredovanje zanimivih informacij o dogodkih znotraj kongresa, o planiranih kongresih in njihovih temah. Člani kongresa pa bodo posredovali njihove pripombe in predloge za delo SSK.

SSK bo posredoval s pomočjo državnih služb informacije o razpisih za vodilna mesta v industriji/institucijah in na univerzah, ki naj bi bila dostopna tudi za slovenske znanstvenike in gospodarstvenike v tujini (borza delovnih mest).